

РЕШЕТНЯК

Олена Юрїївна

УДК 658.14

СЕЙСЕБАЄВА

Наталія Григорівна

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО
МЕХАНІЗМУ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ

THE BASIC PRINCIPLES OF FORMATION
THE ECONOMIC AND ORGANIZATION
SANITATION OF ENTERPRISES

студент, Запорізький
національний університет

к.е.н., Запорізький
національний університет

У статті здійснено порівняльний аналіз процедури санації, яка здійснюється в судовому та позасудовому порядку, визначено найбільш оптимальний варіант організації процесу оздоровлення, виділено основні принципи, на яких має базуватися організаційно-економічний механізм санації підприємств.

В статье осуществлен сравнительный анализ процедуры санации, которая осуществляется в судебном и внесудебном порядке, определен наиболее оптимальный вариант организации процесса оздоровления, выделены основные принципы, на которых должен базироваться организационно-экономический механизм санации предприятий.

This article provides a comparative analysis of the sanitation procedure, which is carried out in court and out of court, the best option of organization process improvement is determined, the basic principles which should be based on the organizational and economic sanitation mechanism of companies are highlighted.

Ключові слова: банкрутство, відновлення діяльності, санаційна процедура

Ключевые слова: банкротство, восстановление деятельности, санационная процедура

Keywords: bankruptcy, restoration activities, sanitation procedure

ВСТУП

Дослідження проблем та особливостей здійснення санації знаходяться на початковому етапі. На сьогодні основні публікації розроблені на основі зарубіжного досвіду. При цьому, розглядаючи процедуру санації, вчені, як правило, досліджують судовий розгляд справи про банкрутство (Б.М. Поляков, В.В. Джуль) або не розмежують поняття судової та досудової санації, розглядаючи процес в загальних рисах (І.О. Бланк, Р.А. Слав'юк, О.В. Мозенков, О.О. Терещенко), а іноді досудовий процес ототожнюється з реструктуризацією, реорганізацією підприємства.

МЕТА РОБОТИ полягає у визначенні найбільш оптимального варіанту організації проведення оздоровлення підприємств за допомогою процедури санації.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Необхідність проведення оздоровлення базових галузей національного господарства не викликає сумнівів, проте стоїть питання - який шлях є найбільш продуктивним: досудова санація або судовий розгляд справи? І на яких засадах має базуватися механізм оздоровлення?

РЕЗУЛЬТАТИ

У зв'язку з важким становищем економіки України та з огляду на нестабільний курс валют, багато підприємств потребують невідкладної фінансової допомоги для запобігання повного припинення їх діяльності. Але значну частину підприємств можна вважати повними банкрутами, так як вартість активів

більшості з них перевищує кредиторську за боргованість або їх неплатоспроможність є тимчасовим явищем.

У той же час, внаслідок виникнення прострочення за грошовими зобов'язаннями у підприємств виникають судові спори з кредиторами, відкриваються виконавчі провадження, накладаються арешти на банківські рахунки і майно. Наявність таких обмежень у використанні основних засобів і оборотних коштів аж ніяк не сприяє виходу підприємств з фінансової кризи, а тільки посилює.

Одним з таких видів оздоровлення діяльності підприємства, передбачених чинним законодавством України, є санація.

Слово «Санація» походить від латинського слова «Sanatio» - лікування, оздоровлення.

Вітчизняне законодавство дає визначення поняття «санації» як системи заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності боржника, запобігання його банкрутства, частковий або повний розрахунок з кредиторами.

Мета санації - це фінансова стабілізація, оздоровлення підприємства, відновлення його платоспроможності за короткий термін.

Процедура відновлення платоспроможності боржників (процедура санації) в Україні регулюється Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та Господарським кодексом України, а також Положенням про порядок проведення санації до порушення провадження у справі про банкрутство.

Законом визначено два шляхи відновлення платоспроможності боржника:

- санація до порушення справи про банкрутство (досудова санація)

- санація при порушенні провадження у справі про банкрутство.

У кожного з цих видів є спільна мета - дати можливість підприємству подолати кризу.

Забезпечення ефективного виконання процедури санації на підприємствах України можливо не тільки завдяки законодавчому регламентуванню процесу, а

потребує чинному організаційно-економічному механізмі її здійснення.

Необхідність оздоровлення промислових підприємств за допомогою санаційних процедур нами було розглянуто в роботах [1; 2].

Особливості проведення досудової санації та санації, яка проводиться в межах судової процедури банкрутства, нами було розглянуто в роботі [3], в якій здійснено порівняльний аналіз переваг і недоліків використання кожної з процедур (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз процедури санації, яка здійснюється в судовому та позасудовому порядку

Ознака	Судова процедура санації	Досудова санація
Час здійснення	Після порушення справи про банкрутство	До порушення справи про банкрутство
Стан підприємства	Наявні зовнішні ознаки неплатоспроможності, визначені законодавством	Загроза втрати платоспроможності: повне задоволення вимог одного з кредиторів унеможливить повне задоволення вимог інших кредиторів
Мета санації	Запобігання визнання банкрутом і майбутніх його ліквідації, оздоровлення фінансово-господарського становища з одночасним повним або частковим задоволень вимог кредиторів	Відновлення платоспроможності, запобігання його ліквідації
Ініціатор проведення	Керівник боржника, комітет кредиторів	Керівник боржника, кредитори, орган, уповноважений управляти майном боржника
Керуючий санацією	Арбітражний керуючий, керівник боржника	Керівник боржника
Інструментарій	Заходи, які відповідають чинному законодавству додатково: - Мораторій на задоволення вимог кредиторів, що виникли до порушення справи (ст. 12.2-12.5); - Відмова від збиткових контрактів (ст. 17.10); - Звільнення від угод із зацікавленими особами (ст. 17.11);	Заходи, які відповідають чинному законодавству
Результат	Задоволення вимог кредиторів, продовження діяльності	Усунення ознак неплатоспроможності, продовження діяльності
Контроль за виконанням	Комітет кредиторів, господарський суд	Орган, уповноважений управляти державним майном, керівник боржника, інвестор

За результатами дослідження було визначено найбільш оптимальний варіант організації процесу оздоровлення, а саме судова санація здійснюється керівництвом боржника, який, на нашу думку, повинен бути базисом для розробки організаційно-економічного механізму санації підприємств.

Санація який здійснюють керівником боржника в процесі провадження справи про банкрутство, здається нам найкращим вирішенням проблем з таких причин:

- Особливості здійснення цієї процедури визначені ст. 53 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" та передбачають використання всього законодавчого інструментарію для відновлення діяльності

боржника, при цьому вся повнота влади не зосереджена в руках сторонньої особи;

- Зменшується час на входження у суть справи і розробку плану санації, оскільки керівництво боржника володіє більшою інформацією про свою діяльність, а арбітражний керуючий про інструментарій відновлення діяльності;

Виділимо основні принципи на яких, на нашу думку, має базуватися організаційно-економічний механізм санації підприємств:

1) при визначенні базису розробки механізму санації підприємств нами було обґрунтовано доцільність проведення судової санації, оскільки в цьому випадку підприємство має більше можливостей відновити свою діяльність завдяки додатковому інструментарію, який надає саме судовий

процес. Відповідно першим принципом є: санацію більш доцільно здійснювати в судовому порядку;

2) в процесі провадження справи про банкрутство процедура санації повинна бути пріоритетною, оскільки на сучасному етапі розвитку економіки України необхідним є відновлення ефективної діяльності підприємств базових галузей економіки, тобто другим принципом механізму санації є: пріоритетність процедури санації в процесі провадження справи про банкрутство;

3) для підвищення обґрунтованості прийняття рішення щодо санації, концепцію її проведення необхідно готувати під час процедури розпорядження

майном і використовувати як основний критерій оцінки доцільності введення певної судової процедури, відповідно, наступним принципом механізму санації виступає: на розгляд комітету кредиторів, при визначенні судової процедури, яка буде застосована до боржника, повинні бути представлені висновки санаційного аудиту та концепція санації;

4) процедура санації використовується при абсолютній зворотній неплатоспроможності;

Певні принципи формування організаційно-економічного механізму санації представлено на рис. 1.

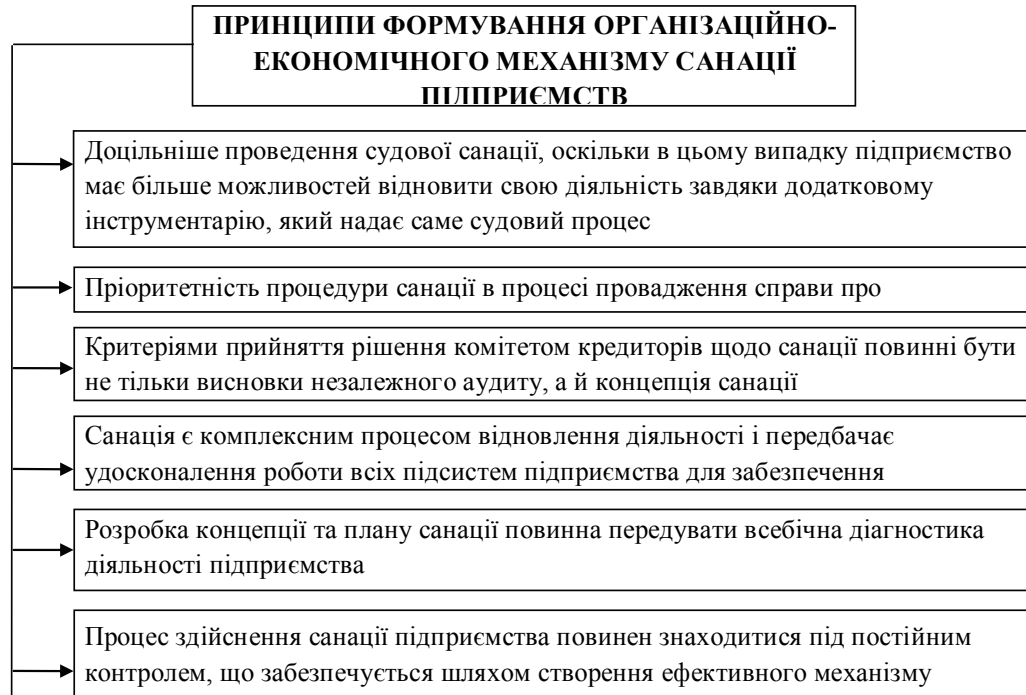

Рис. 1. Основні принципи формування організаційно-економічного механізму санації підприємств

ВИСНОВКИ

Виділені основні принципи повинні бути вихідними позиціями при формуванні організаційно-економічного механізму санації підприємств. Механізму, який би дозволив не тільки проводити ґрунтовну діагностику, визначати реальні фактори, які призвели до кризи діяльності, а й приймати раціональні управлінські рішення, здійснювати моніторинг процесу оздоровлення.

Однак постає питання наскільки узагальнюючим може бути такий механізм, оскільки кожна з областей економіки має свої особливості як під час розвитку, так і в період занепаду.

Подальше дослідження, на нашу думку, має передбачати здійснення оцінки існуючого інструментарію аналізу фінансового стану підприємства; обґрунтування і вибір галузі, підприємства якої вимагають санації; визначення тенденцій розвитку і сучасних проблем підприємств цієї галузі, дослід-

ження практики проведення справ про банкрутство і умовах санації підприємств галузі.

Список використаних джерел

1. Дослідження неплатоспроможності підприємств хмельницької області / Н.С. Карвацький // Вісник Хмельницького національного університету. - 2005.- №5 .ч.2, тому 3. -С 78-81.
2. Розробка організаційно-економічного механізму фінансової санації підприємства / Н.С. Карвацький // Вісник Хмельницького національного університету. - 2005.-№ 6. т.1.- 3 62-67.
3. Карвацький Н.С. Оздоровлення промислових підприємств: судова або досудова санація? // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2006. - № 4, Т. 3. - С. 175-178.
4. Закон України "Про внесення змін до Закону України" Про банкрутство "від 30.06.1999 р № 784-XIV // www. rada.kiev.ua.